

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ

Колошко Ювіта,

викладач

Національного університету цивільного захисту України

Судово-медична експертиза є важливим інструментом у розв'язанні різноманітних юридичних питань, пов'язаних із встановленням фактів, що мають значення для слідства та суду. Ця галузь науки об'єднує медицину та право, поєднуючи знання з анатомії, фізіології, патології, токсикології та інших медичних дисциплін для аналізу доказів у кримінальних, цивільних та інших справах. Порівняльний аналіз судово-медичної експертизи в Україні та за кордоном дозволяє виявити як спільні риси, так і ключові відмінності у підходах до проведення цих важливих досліджень [1].

В Україні судово-медична експертиза виконується мережею державних спеціалізованих установ, таких як Бюро судово-медичної експертизи, а також судово-медичними відділеннями і лабораторіями, що функціонують при обласних та міських лікарнях [1]. Очолює цю систему Головне бюро судово-медичної експертизи Міністерства охорони здоров'я України. Натомість у багатьох розвинутих країнах світу, таких як США, Великобританія, Німеччина, Франція, судово-медичні дослідження проводяться переважно в університетських клініках, спеціалізованих інститутах або при поліцейських управліннях [2, 3]. Така організаційна структура забезпечує вищий рівень автономії та незалежності експертів від інших державних органів.

В Україні судово-медичні експерти проходять 5-річну цільову підготовку на кафедрах судової медицини медичних університетів, отримуючи ступінь лікаря-спеціаліста. Закордоном, наприклад у США, судово-медичні дослідження зазвичай проводять патологоанатоми, які пройшли додаткове навчання з судової медицини. У Великобританії експертами можуть бути як лікарі з профільною післядипломною підготовкою, так і особи з базовою немедичною освітою, які пройшли відповідне навчання та сертифікацію. Таке розмаїття підходів до кадрового забезпечення дозволяє залучати фахівців з різним досвідом та компетенціями.

В Україні судово-медичні експертизи призначаються постановою слідчого або ухвалою суду і проводяться виключно в спеціалізованих державних установах. Закордоном практика проведення експертиз є більш диверсифікованою – окрім державних установ, дослідження можуть проводити і приватні судово-медичні лабораторії, запрошені

сторонами процесу. Крім того, у деяких країнах (наприклад, у Німеччині) судово-медичні експерти можуть самостійно ініціювати проведення додаткових досліджень без відповідного клопотання сторін. В Україні судово-медичні дослідження проводяться відповідно до затверджених на державному рівні методичних рекомендацій та інструкцій. Закордоном методологія експертних досліджень, як правило, ґрунтується на міжнародних стандартах, адаптованих до національного законодавства. Наприклад, у США широко застосовуються рекомендації Національного інституту правосуддя та Американської академії судово-медичних експертів, у Великобританії – стандарти Британської асоціації судових медиків [2, 3]. Українські судово-медичні лабораторії доволі активно впроваджують новітні технології, такі як комп'ютерна томографія, молекулярно-генетичні методи, токсикологічний скринінг. Проте за рівнем технічного оснащення та застосуванням інноваційних методик вони поки що поступаються провідним закордонним центрам судово-медичних досліджень. Наприклад, у США, Великобританії та Канаді широко використовуються 3D-сканування, віртуальні аутопсії, системи комп'ютерного моделювання для реконструкції подій.

Отже, порівняльний аналіз засвідчує, що в Україні та за кордоном існують як подібні, так і істотно відмінні підходи до організації, методології та технічного забезпечення судово-медичної експертизи. Українська система характеризується централізованою державною структурою, жорсткою регламентацією процедур, переважанням класичних методів дослідження. Натомість у розвинутих країнах спостерігається більша диверсифікація експертних установ, автономія експертів, застосування сучасних технологічних рішень. Подальше вдосконалення вітчизняної судово-медичної експертизи передбачає запозичення позитивного зарубіжного досвіду, підвищення рівня її науково-технічного забезпечення та незалежності від впливу інших державних органів.

Література:

1. Олейник, О.В. Судово-медична експертиза в Україні. Київ: Видавництво Медична Книга, 2020. – 300 с.
2. Smith, J. Forensic Medicine: International Perspectives. London: Springer, 2019. – 280 p.
3. European Network of Forensic Science Institutes. URL: <https://enfsi.eu/>.